

تحیت در سایه سار اسلام

جواد آبی

﴿وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِمَّا أَوْ رَدُّوهَا إِنَّ اللَّهَ كَانَهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا﴾

«و هرگاه به شما درود و سلامی نثار شد شما به نیکوتر از آن درود نثار کنید و یا همانند آن را پاسخ دهید، بی تردید خدا به شمار آورنده هر چیزی است و همه چیز را به حساب خواهد آورد (سوره نساء، آیه ۸۶)». در این آیه مبارکه آفریدگار متعال به بندگان و مؤمنان راستین درگاهش این امر مهم را رهنمون می‌شود که مهر و احترام به دیگران که سبب آن درود و سلام و تحیت بر دیگران است را بهتر از آن پاسخ دهند یا به همان شیوه‌ای که به آنان نثار شده است برگردانند. علامه طبرسی^(۵) در این باره می‌فرماید: اگر مسلمانی به انسان «سلام» گفت در پاسخ او باید «علیکم السلام» گفته شود و اگر فرد مؤمنی بدین صورت درود گفته است باید طرف مقابل «ورحمة الله و برکاته» را نیز در جواب بدان بیافزاید (مجمع البیان، ج ۵، ص ۲۲۹) تحیت از ریشه حیات است و در اصل به معنای مُلک، بقا و سلام می‌باشد.

التحیة لله (همه خیر و خوبیها برای خدا و از خداوند است) و حیاک الله (درود خداوند بر تو) جزو درودهای رایج در زبان عربی است.

در تاریخ صدر اسلام نقل شده است که چون اصحاب و یاران پیامبر اکرم^(ص) به نزدیک او می‌آمدند می‌گفتند: أنعم صباحاً (صبح بخیر) و أنعم مساءً (شب بخیر) و این تحیت اهل جاهلیت در آن زمان بود تا اینکه رسول خدا^(ص) به آنان گفت: خداوند متعال آن کلام را برای ما به کلام بهتری تبدیل فرمود و آن «السلام علیکم» است که تحیت اهل بهشت است.

در قرآن کریم نیز تصریح گردیده که تحیت اهل بهشت سلام است: ﴿تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ﴾ (سوره احزاب، آیه ۴۴)

در آیه دیگری نیز به تعبیر قرآن در این جهان سلام تحیت الهی محسوب می‌شود:

﴿فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ و چون به هر خانه ای وارد شدید بر خودتان

سلام کنید که این تحیت الهی است». (سوره نور، آیه ۶۱)

در فلسفه سلام و تحیت الهی چند هدف و فایده نهفته است: یکی اینکه این واژه ذکری است که مسلمین بارها و بارها در برخورد با یکدیگر آن را به کار می‌برند و فیضی از ثواب و برکات آن شاملشان می‌شود. یکی از نام‌های مبارک و اسماء الحسنی خداوند متعال، «سلام» است.

دیگر اینکه به واقع سلام که به عنوان یک تحیت و تعارف رسمی اسلامی محسوب می‌شود به مفهوم دعا و درخواست امنیت و سلامتی برای شخص مخاطب تلقی می‌گردد.